

V Praze, 1. června 2016

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název diplomové práce: Proklínací destičky a jejich archeologický kontext v římské provincii Britannie

Další údaje: Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro klasickou archeologii

Autor: Bc. Michaela Šmiejová

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Titz, Ph.D.

Posudek vypracoval: PhDr. Pavel Titz, Ph.D.

Předložená diplomová práce Bc. Michaely Šmiejové má celkem 97 stran textu (vlastní text se zalámanými obrázky – je jich 67, 2 grafy, mapkami apod. má 90 stran, bibliografie je na čtyřech stranách). Následuje 17 kresebných příloh.

Autorka si klade za cíl pojednat ve své diplomové práci o archeologických okolnostech velice specifických nálezů, kterými jsou latinsky psané proklínací destičky nalezené na území římské provincie Britannia.

Za zmínku stojí už autorčina předmluva, v níž hovoří o své motivaci toto téma zpracovat a kde mimo jiné sděluje, že měla možnost některé dosud nepublikované destičky zkoumat přímo v Britském muzeu. Zde také nastiňuje, jak hodlá v práci postupovat metodicky.

V úvodu autorka konstatuje, že doposud nebyla vytvořena práce, která by souborně pojednávala o tomto druhu nálezů v Británii. Chce jednotlivé nálezy vrátit do jejich původního nálezového kontextu, většinou s cílem destičky datovat, vedle toho však i pojednat o jejich způsobu deponice, užití apod. stručně (bohužel bez bibliografických odkazů) zmiňuje dosavadní bádání a katalogy, z nichž vychází, podobně by si citaci zasloužila zmínka o spekulacích stran role J. R. R. Tolkiena v této oblasti (s. 8). Dále stručně zasazuje britské destičky do obecně antického kontextu. Je zřejmé, že četnost britských nálezů se zcela vymyká poměrům v jiných částech antického světa. Co je toho příčinou, však zůstává do jisté

míry záhadou. Zde autorkou vytvořená mapa je hodnotná, škoda, že je tak malá a nenabízí vyjádření četnosti nálezů na jednotlivých lokalitách ani jejich označení či legendu (čísla, názvy).

Hned následující kapitolu (kap. 2) autorka věnuje zásadní lokalitě – Uley – West Hill. Důkladně ji archeologicky představuje, zmiňuje vlastní výzkum, chronologii lokality včetně jejích osmi fází a distribuci destiček v nich. Soustředí se na kontexty, které obsahují největší množství destiček, diskutuje interpretaci výkopců, depoziční procesy, související nálezy jiného typu a mnohé další detaily. Občas autorka váhá, do jaké míry se věnovat textům na destičkách. Při posuzování jejich archeologického kontextu to není nevyhnutelně nutné – text je možné ponechat stranou. To se koneckonců ukáže ve chvíli, kdy pracuje autorka s dosud nepublikovanou a tedy nepřčtenou destičkou (např. s. 18, destička WL 52). Ve shrnutí této části (2.4.) se pak pokouší dostat blíže k samotné praktické stránce užívání *defixiones*. V tomto případě jde o depozici v chrámu či votivním depotu a souvisejících strukturách.

V kapitole 3 nás autorka seznamuje s další takto významnou lokalitou Bath – Aquae Sulis v hrabství Somerset. V podobné struktuře jako předchozí kapitolu staví i tuto. Přibližuje archeologii a historii lokality, výzkumů, nálezů četných destiček apod. Na základě převzaté periodizace lokality pak analyzuje výskyt proklínacích destiček v chrámovém okrsku a posvátném prameni a hledá jejich někdejší nálezové okolnosti. Opět zde zajímavě pracuje s texty publikovaných a přečtených destiček, jmény božstev i lidí, příčinami proklínání apod. Ve shrnutí (3.4.) stručně (možná až příliš) rekapituluje specifika této lokality ve vztahu k destičkám.

Ve čtvrté kapitole nás autorka zavádí do samotného Londýna, kde na celkem šesti lokalitách došlo k objevení proklínacích destiček. Zde by čtenář ocenil autorkou vytvořenou mapku na straně 47 umístit na začátek kapitoly (s. 37), aby si hned zpočátku udělal lepší prostorovou představu (když se na mapku odkazuje už na s. 37) a do mapky umístit opět popisky nebo k ní dát legendu. Jinak autorka dohledala ve výkopových zprávách situační plány a další cenné detaily, které diskutuje.

Pátá kapitola je věnována dvaadvaceti menším lokalitám v Británii, kde došlo k nálezům proklínacích destiček také. Kapitola je pojednána podobně jako předchozí, důraz je kladen na archeologické situace, třebaže textová stránka destiček není také opomenuta. Chybí odkaz na práci Wheelerových na s. 51.

V třístránkovém závěru své práce autorka shrnuje dosavadní zjištění. Opírá se o grafické vyjádření své analýzy, kde tvoří jakousi typologii lokalit, kde byly destičky nalezeny s ohledem na procentní zastoupení. Pokouší se některá fakta diskutovat a interpretovat, např. spojení destiček s vodou, a to i v takových kontextech, jako je londýnský amfiteátr. Na tomto místě dodejme, že by patrně bylo možné na základě získaných a shromážděných dat vygenerovat podobných grafů více s očekáváním zajímavých výsledků. Např. z čísel odstranit nepopsané tabulky, stejně tak tyto nepopsané tabulky takto analyzovat, vše vztáhnout k typům lokality (intra muros/extra muros atd.). U přečtených tabulek pracovat s božstvy (na jaké části tabulek bylo identifikováno božstvo, poměr božstev mezi sebou atd.)

Z formálního hlediska jde o kvalitně zpracovanou diplomovou práci. Neobsahuje velké množství překlepů. Tu a tam autorka bojuje s češtinou a latinou (předmluva: „...myšlení lidí, které je vytvářeli...“; s. 26 „...do období vlády Nera“; s. 32 manželka Amaenia Fronta; „úsměvně jsou „kanalizační kanály“ na s. 43). Podobně „boadicejská revolta“ (s. 46) je nevhodný anglicismus. Graficky je však práce slušně upravená, její struktura odpovídá povaze úlohy, je logicky rozvržená a je v mnoha ohledech značně důkladná. Autorka kvůli své práci dokonce pobývala v Británii v British museu, kde se dostala i k nepublikovanému materiálu. Kvalitně pracuje s bibliografií. Přesto by bylo vhodné práci

doplnit o přehlednější mapy s odpovídající legendou k vyznačeným lokalitám. Domnívám se, že se získanými daty, jak bylo řečeno o odstavec výše, mohla autorka provést více úvah a exaktních analýz.

S ohledem na výše řečené konstatuji, že předložená diplomová práce splňuje nároky kladené na tento typ prací a doporučuji práci k obhajobě. Navrhuji práci hodnotit stupněm VELMI DOBŘE.

PhDr. Pavel Titz, Ph.D.
Ústav pro klasickou archeologii
Filozofická fakulta, Univerzita Karlova v Praze
Celená 20
110 00 Praha 1